

ΣΕΞ, ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ύφηγητοῦ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΝΕΖΗ

Μαιευτῆρος - Γυναικολόγου

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ γίνεται φανερὸ ὅτι δὲν ἔχομε πιά πρόβλημα μεθόδου ἀντισυλληψέως, ἀλλὰ ἐπιλογῆς τῆς μεθόδου ἐκείνης ποῦ πρακτικῶς εἶναι ἡ καλύτερη γιὰ τὸ συγκεκριμένον ζευγάρι. Μόνον μὲ τὴν συνεργασία ἀνάμεσα στὸν εἰδικὸ γιαιτρὸ, μὲ τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις στὸν σύγχρονον τεχνολογικὸ τομέα καὶ στὸ ζευγάρι, θὰ μπόρῃ νὰ γίνῃ ἡ ἐπιλογὴ μὲ βάση τὴν πρακτικὴτητα καὶ τὴν καταλληλότητα.

Στὴν ἐπιλογὴ τῆς μεθόδου, πρέπει νὰ ἐξασφαλίζονται ἡ «ἀσφάλεια» ἀπὸ πλευρὰς ἀποτελεσματικότητας, ἡ «ἀποδοχὴ» καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέλη τοῦ ζεύγους, ἡ «ἔλλειψη παρενεργειῶν», ἡ «ἀπλότητα» στὸν τρόπο ἐφαρμογῆς καὶ τὸ «χαμηλὸ κόστος». Γιὰ νὰ ἐξασφαλιστοῦν ὅμως αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις, ἡ συνεργασία ζεύγους καὶ γιαιτροῦ πρέπει νὰ μελετηθοῦν τὰ κίνητρα τοῦ ζεύγους, τὸ ἱατρικὸ ἱστορικὸ, τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τὴν ἱατρικὴ ἐξέταση, τὴν οἰκογενειακὴ καὶ οἰκονομικὴ κατάσταση, τὶς ἠθικὲς καὶ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις, τὶς συνήθειες καὶ τὸν τρόπο ζωῆς, τὴν ἀποτελεσματικὴτητα καὶ τὶς παρενέργειες τῆς μεθόδου. Γενικότερα, θὰ πρέπει νὰ μελετηθοῦν οἱ ἐνδείξεις καὶ ἀντενδείξεις γιὰ ὅποιαδήποτε μέθοδο, γιὰ τὴν συγκεκριμένη γυναίκα, γιὰ γιὰ τὸ συγκεκριμένον ζευγάρι. Δὲν μπορεῖ ἡ γυναίκα νὰ ἐρωτᾷ τὴν γειτόνισσα καὶ νὰ πηγαίῃ στὸ φαρμακεῖο γιὰ νὰ πάρῃ κί'

αὐτὴ τὸ ἴδιο χάπι. Ἔτσι ἀρχίζουν οἱ σοβαρὲς παρενέργειες, ἡ κακὴ ἀντιμετώπιση, τὰ κακὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τὴν ἔλλειψη παρακολουθήσεως, ἡ δυσφήμιση ἀπὸ τὴν κακὴ δημοσιότητα καὶ τὸ ἄγχος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ἴσως, πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαίτερα ὅτι δὲν ὑπάρχει μέθοδος ἀντισυλληψέως χωρὶς παρενέργειες. Ὅχι μόνον τὸ χάπι ἀλλὰ καὶ ἡ διακακομένη συνουσία καὶ τὸ ἀνδρικό προφυλακτικὸ ἔχουν παρενέργειες. Ἐπομένως, ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται εἶναι ἡ σωστὴ ἐπιλογὴ καὶ οἱ ἀπαραίτητες γνώσεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους. Ἐκεῖνο, ἐπίσης, ποῦ χρειάζεται, τόσο γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῶν γνώσεων στὸ εὐρύτερον κοινὸ ἀλλὰ καὶ στὸν ἱατρικὸ κόσμον, εἶναι ἡ σωστὴ ὀργάνωση τοῦ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ σὲ κάθε σύγχρονῃ ἢ ὑπανάπτυκτῃ κοινωνίᾳ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Κράτος. Σ' αὐτὸν, ὅμως ἀκριβῶς τὸν τομέα οἱ πολυάριθμοι νομικοὶ, οἰκονομικοὶ, μορφωτικοὶ καὶ πολιτιστικοὶ παράγοντες, ἀναστέλλουν τὴν συνειδητὴ ἄσκηση τοῦ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ καὶ ἐπομένως τὴν ἄσκηση τοῦ ἀναφαίρετου δικαιώματος τῆς γυναίκας νὰ μπόρῃ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ἀναπαραγωγὴ τῆς.

Οἱ διαφορὲς ποῦ ὑπάρχουν ἀπὸ χώρα σὲ χώρα εἶναι τεράστιες καὶ, ὅπως ἀνέφερα πρὶν, ἐφόσον ἡ γυναίκα δὲν ἀποκτήσῃ τὴν ἱκανότητα καὶ τὰ μέσα νὰ σχεδιάζῃ τὶς γεννήσεις τῆς, οἱ ἐπιπτώσεις σὲ ὅλη τὴν κλί-

μακα των επιδιώξεων και των δικαιωμάτων της πάντα θα είναι αρνητικές.

Θα αναφερθώ σε ώρισμα διεθνή στοιχεία, που κατά την γνώμη μου είναι έντυπωσιακά και συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την γονιμότητα της γυναίκας και τις συνθήκες που επικρατούν σε ώρισμένες κοινότητες.

Στον τομέα του «αναλφαριθμισμοί», το 1960, 307 εκατομμύρια άνδρες και 428 εκατομμύρια γυναίκες ήταν αναλφάβητοι. Το 1970, οι αναλφάβητοι άνδρες ηξήθησαν κατά 8 εκατομμύρια και οι αναλφάβητες γυναίκες κατά 40 εκατομμύρια. Ποιός δεν θα περίμενε μέσα σ' αυτή τη δεκαετία να περιορισθί και όχι να αύξηθί ο αναλφαριθμισμός και ιδιαίτερα είς θάρους των γυναικών;

Ό «οικονομικός ένεργός γυναικείος πληθυσμός» στις άνεπτυγμένες χώρες άνέρχεται σε 498 εκατομμύρια, ενώ στις άνεπτυγμένες χώρες, με μεγαλύτερο συνολικά πληθυσμό, μόλις άνέρχεται σε 363 εκατομμύρια. Άπό έρευνα που έγινε σε 22 χώρες τής Άφρικής, το γυναικείο εργατικό δυναμικό μόλις φθάνει το 11,9% του συνόλου. Το περίεργο, όμως, είναι ότι από αυτό το μικρό ποσοστό των εργαζομένων γυναικών, έξασφαλίζεται το 60 - 80% του όγκου τής άγροτικής εργασίας.

Στις Ίνδίες, άντιστοιχούν 930 γυναίκες σε 1.000 άνδρες, ενώ συνήθως ύπερτερούν οι άνδρες στις περισσότερες χώρες. Η παράξενη έρμηνηία του φαινομένου είναι ότι από τα πολλά παιδιά που έγκαταλείπονται σ' αυτή τη χώρα μετά την γέννησή τους, τα 95 από τα 100 είναι κορίτσια.

Φωνάζουμε για το γυναικείο άπελευθερωτικό κίνημα και για την έξασφάλιση των δικαιωμάτων τής γυναίκας στη σύγχρονη κοινωμία. Πόσες όμως γυναίκες με τη γνώση των δικαιωμάτων και των ύποχρεώσεών τους συμβάλλουν σ' αυτό το κίνημα;

Στην Αίγυπτο, έγινε τελευταία ειδική έρευνα με ειδικό έρωτηματολόγιο που άπευθυνόταν στις γυναίκες. Άπό τα άποτελέσματα φάνηκε ότι 33% των γυναικών που

έρωτήθηκαν θεωρούν περιττή τη μόρφωση στα κορίτσια τους και μόνο 4% δήλωσαν για τ' άγόρια τους. Το 41% των γυναικών έπιθυμούσαν τα άγόρια να άποκτήσουν πανεπιστημιακή μόρφωση, μόνο 21% ήθελαν την άντοίστοιχη μόρφωση για τα κορίτσια.

Στο Σουδάν, το 94,2% όλων των μέσων μόρφωσης που προσφέρονται έπίσημα άπό το Κράτος είναι προσιτά μόνο στ' άγόρια και μόνο το 5,8% για τα κορίτσια.

Ό πιό σημαντικός παράγων για την χαμηλή θέση τής γυναίκας στην κοινωμία είναι ή «άνεξέλεγκτη γονιμότητα». Άποκτήστε τις γνώσεις για την γονιμότητά σας, για την άναπαραγωγική σας προφύλαξη, για τον σχεδιασμό των γεννήσεών σας. Όπως πολύ σωστά, είπε ή HELVI SIPILA, που άρκετες άπό το άκρωτήριο θα γνώρισαν κατά την πρόσφατη έπίσκεψή της στην Έλλάδα, όταν έμίλησε σαν Γενικός Γραμματεός τής Παγκόσμιας Διάσκεψης για το έτος τής γυναίκας, «Τό έτος πληθισμοί το 1974 και το έτος τής γυναίκας το 1975, είναι οι δύο πλευρές του ίδιου νομίσματος. Χωρίς το ένα είναι άδύνατον να έπιτύχουμε τους άντικειμενικούς στόχους του άλλου. Οι γυναίκες του κόσμου δεν μπορούν να έλπίζουν στην πλήρη συμμετοχή τους στις άποφάσεις τής κοινωμίας εάν δεν άποκτήσουν την έλευθερία να προγραμματίζουν τον αριθμό και τα μεσοδιαστήματα που θα άποκτήσουν τα παιδιά τους. Το καλύτερο άντισυλληπτικό του κόσμου είναι ή καθολική βελτίωση στις συνθήκες ζωής τής γυναίκας».

Θα κλείσω τη σημερινή όμιλία μου άφου κάνω μία έκκληση. Άποκτείστε γνώσεις. Γνώσεις για τα δικαιώματα αλλά και τις ύποχρεώσεις σας. Ό μισός «ούρανός» σας άνήκει!

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ κ. Τσαούσης: Εύχαριστούμε πάρα πολύ τον κ. Δανέζη για την ενδιαφέρουσα και χρησιμότητα όμιλία του και παρά το ότι έξέφρασε στην άρχή κάποιο φόβο, μάς έδωσε άκρι-

βώς αυτά τα στοιχεία που ζητάγαμε. "Εδειξε πόσο ή γονιμότητα της γυναίκας καθορίζεται από την κοινωνική θέση της και πόσο σε πολλές κοινωνίες είναι πολύ υποδεέστερη και δεν της επιτρέπει να καθορίσει την σωστή θέση της. 'Αλλά, έδειξε ακριβώς και κάτι άλλο, ότι αν κατακτήσει τον έαυτο της αλλάζει και την κοινωνία. 'Επομένως, το πρόβλημά μας το έθεσε πολύ σωστά. Θά ήθελα να παρακαλέσω εάν υπάρχουν ερωτήματα να τα θέσουν υπ' όψιν του κ. Δανέζη.

Ερωτήσεις : Θέλετε να πείτε κ. Δανέζη ότι η γυναίκα που θέλει να συνεχίσει τις δραστηριότητές της στην κοινωνία, πρέπει να αποκτήσει λιγώτερα παιδιά;

κ. Δανέζη : "Οχι. 'Ανεφερα ότι ο οικογενειακός προγραμματισμός θα την βοηθήσει να σχεδιάσει τις γεννήσεις της και όχι να κάνει λιγώτερα παιδιά. 'Ο αριθμός των παιδιών της θα είναι σύμφωνα με τις επιθυμίες της ή με τις επιθυμίες του ζεύγους. 'Αλλά, εφόσον μπορεί να σχεδιάσει τα μεσοδιαστήματα και το χρόνο που θα αποκτήσει τα παιδιά της, θα μπορέσει ελεύθερα να προγραμματίσει τις επιδιώξεις της και την κοινωνική της δραστηριότητα έξω από το σπίτι.

Ερωτήσεις : 'Εκάνετε κ. Δανέζη σοβαρές υψεις για τις έξτρεμιστικές θέσεις του γυναικείου κινήματος και ιδιαίτερα στο ρόλο των δύο φύλων επάνω στη σεξουαλική συμπεριφορά τους μέσα στην οικογένεια. Θά θέλατε να μάς δώσετε τις συγκεκριμένες θέσεις σας;

κ. Δανέζη : 'Ο σεξουαλικός τομέας που θίγεται είναι τεράστιος και μπορεί να αποτελέσει θέμα ξεχωριστού συμποσίου. Δεν ξέρω που συγκεκριμένα θα θέλατε να αναφερθώ. 'Επειδή, όμως, θίγεται την προσωπική μου θέση, ίσως βοηθήσει την σκέψη σας εάν αναφερθώ με τελείως αλληγορική βάση: 'Εάν κάποιο βράδυ η γυναίκα βουλιάζοντας στην πολυθρόνα της και άνοιγοντας την έφημερίδα της πη στον άνδρα της: Είμαι κουρασμένη, άσε με ήσυχη! "Ας μη ξαφνιστή. Αυτός το έχει πει τόσες

φορές, δεν χάλασε ο κόσμος εάν το άκουσεν και οι άνδρες μερικές φορές. Δεν πρόκειται να πεθάνουμε εάν κάποτε σηκώσουμε το τραπέζι! "Ίσως αυτή μου ή θέση σας βοηθήσει να με τοποθετήσετε και στην συγκεκριμένη θέση που ζητήσατε.

Συνοψιστής : Στις έρευνες που ανέφερε ο κ. Δανέζης θά ήθελα να προσθέσω κάτι από παλαιότερες έρευνες του KINSLEY και την αντίστοιχία τους προς άλλες χώρες. Σ' αυτές τις έρευνες, ανεξάρτητα με την συχνότητα των προγαμιαίων σχέσεων που ήταν σημαντικό το ποσοστό, φάνηκε ότι οι πιο πολλές κοπέλλες στα 20 χρόνια τους έχουν παντρευτή. Το πράγμα είναι σημαντικό και θα ήταν ίσως πιο σημαντικό εάν σ' αυτή την περίοδο, μεταξύ 15—19 ετών, βλέπαμε τα αντίστοιχα ποσοστά κατά ηλικία και ιδιαίτερα όσο πλησιάζουμε προς τα 19.

κ. Δανέζη : "Εχετε δίκιο. 'Υπάρχουν αναλυτικότερα στοιχεία στην έρευνα που σας ανέφερα, αλλά δεν είχα την πρόθεση να τα αναλύσω στην σημερινή μου όμιλία. 'Εάν σας ενδιαφέρει μπορώ να τα κυττάξω. "Όσα αναφέρατε για την εργασία του KINSEY, ίσως να επαληθεύουν την νοοτροπία της εποχής εκείνης που ανάγεται αρκετά χρόνια πίσω, δηλαδή πριν από 30 χρόνια. Τότε, ίσως, οι προγαμιαίες σχέσεις να είχαν την αποκλειστικότητα του μνηστήρα, αν και σήμερα στην κοινωνία της 'Αμερικής υπάρχει ακόμη ή έννοια του «σταθερού συνοδού». Βέβαια, σήμερα δεν υπάρχει ή ανάγκη αυτής της «καλύψεως» για την δημιουργία προγαμιαίων σχέσεων.

Συνοψιστής : Αυτό, όμως, δείχνει ακριβώς το αντίθετο από ότι ίσως πιστεύεται. "Ότι δηλαδή τα νειάτα έχουν συχνά ανεξέλεγκτη σεξουαλική συμπεριφορά προγαμιαίως. Αυτό επιβεβαιώνεται και από σχετική έρευνα που έγινε στην 'Αγγλία για προβλήματα της οργανικής ιατρικής.

"Εδειξε ότι υπήρχαν σεξουαλικές σχέσεις πριν από το γάμο και δεν ήταν έναλ-

λασσόμενες σε μεγάλη συχνότητα και ότι είχαν αρκετά μεγάλη διάρκεια. Δηλαδή ότι αλλάζει ο σεξουαλικός σύντροφος όταν χαλάσουν οι σχέσεις τους. Έπομένως υπάρχει μια σοβαρότης σ' αυτό το θέμα, δεν είναι ένα «τσιλιμπούρημα».

Κάτι άλλο που αποδεικνύεται από αυτή και άλλες έρευνες είναι ότι μεγάλο ποσοστό των γάμων με νεαρή ηλικία γίνεται σαν αποτέλεσμα μιάς ανεπιθύμητης έγκυμοσύνης, για την οποία έχει σημασία όχι μόνο το πρόβλημα της γνώσεως αλλά και της ευθύνης των κοριτσιών. Πολλά από αυτά, ενώ γνωρίζουν την πρόληψη δεν πιέζουν καν τα αγόρια να πάρουν κάποιο μέτρο προφυλάξεως. Έχει αποδειχθεί ότι 30% των γενομένων εντός του πρώτου έτους του γάμου παιδιών, έχουν συλληφθεί προγαμιαίως. Σ' αυτό το γεγονός οφείλεται, σε πολλές χώρες, το υψηλό ποσοστό διαζυγίων τα πρώτα χρόνια του γάμου.

κ. Δ α ν έ ζ η ς : "Έχετε δίκιο, και πιστεύω στα στοιχεία που αναφέρατε. Από την προσωπική μου πείρα στην Ελλάδα —και θα πρέπει να αναφέρω ότι έρχομαι σε έπαφή με πολύ νέα άτομα με άφορη την εξειδίκευτή μου— βλέπω ότι και στον τόπο μας έχει αρχίσει να επεκτείνεται αυτή η έννοια, δηλαδή «πρώτα θα συλλάβω και μετά θα παντρευτώ». Κάθε χρόνο αυξάνεται ο αριθμός των κοριτσιών, τόσο στο ιδιωτικό μου γραφείο όσο και στο πανεπιστήμιο, που έρχονται για να τις βοηθήσω να μείνουν έγκυες και μετά θα αποφασίσουν τον γάμο.

Αυτό βέβαια μπορεί να έχει σχέση με την μετέπειτα εξέλιξη του γάμου, όπως είναι τα ηύξημένα διαζύγια ή άλλες επιπτώσεις. Μπορεί επίσης σ' αυτό να συμβάλει, ιδιαίτερα στον τόπο μας, η ευκολία της έκτρώσεως. Διότι σκέπτεται, ασφαλώς, ότι εάν δεν με παντρευτή θα κάνω έκτρωση και θα τελειώση ή ιστορία. Από την άλλη μεριά δεν υπάρχει η παλαιότερη έννοια του «στίγματος» ότι έμεινε έγκυος και έκανε έκτρωση. Η σύγχρο-

νη κοινωνία μας είναι πιο ελαστική σ' αυτά τα κοινωνικά φαινόμενα.

Θα πρέπει όμως να τονισθή και κάτι άλλο. Δεν πρέπει να αποδίδουμε όλο το βάρος αυτής της ήθελμένης πριν από το γάμο έγκυμοσύνης αποκλειστικά στην γυναίκα. Είναι και η ανδρική νοστοπρία. Ξέρετε πόσες κοπέλλες μου λένε: Γιατρέ μου, τί θέλετε να κάνω αφού μου προβάλλει σαν όρο ότι μόνο αν μείνω έγκυος θα με παντρευτή;

Σ υ ν τ ο ν ι σ τ ή ς : Βεβαίως, χρειάζονται δύο για να γίνη ένα παιδί και δύο για να μη γίνη. Μαζί πρέπει να αποφασίσουν για τα μέτρα που θα πάρουν ώστε και η αντισύλληψη να λειτουργήση σωστά και η σύλληψη όταν χρειάζεται.

κ. Δ α ν έ ζ η ς : Έπομένως, συμφωνείτε στην αμοιβαιότητα των αποφάσεων του ζεύγους στα προβλήματα αναπαραγωγής. Άλοίμονο, εάν η γυναίκα αρχίση να βλέπη τον άντρα ή μάλλον τον σύζυγο σαν έχθρο που έχει μέσα στο σπίτι της. Γι' αυτό είπα και πριν ότι είμαι έναντίον των εξτρεμιστικών θέσεων της γυναίκας, που τελικά ζημιώνουν ολόκληρο το οικοδόμημα των δίκαιων αιτημάτων του γυναικείου απελευθερωτικού κινήματος.

Έ ρ ώ τ η ς ι ς : Πού βλέπετε την εξτρεμιστική θέση; Σε ποιό σημείο την βλέπετε;

κ. Δ α ν έ ζ η ς : Όπως είπα και στην αρχή της όμιλίας μου, στην κατάργηση του θεσμού της οικογένειας, στην σεξουαλική συμπεριφορά, ή αν θέλατε ακόμα στην νομιμοποίηση των έκτρώσεων. Γι' αυτό το τελευταίο, θα ήθελα να προσθέσω, ότι και στις χώρες που τελευταία ενομιμοποιήθησαν οι έκτρώσεις, όπως ή Άμερική, ή Άγγλία, οι Σκανδιναυικές χώρες, και ακόμα ή Γαλλία, όταν θα αποκτήσουν την πείρα που έχουμε έμεις στην Ελλάδα από τις ιατρικές επιπτώσεις των έκτρώσεων ίσως αλλάξουν γνώμη. Βεβαίως οι συνθήκες που γίνονται σήμερα οι έκτρώσεις δεν έχουν καμιά σχέση με παλαιότερες εποχές και έτσι οι κίνδυνοι είναι μικρότεροι.

Δέν παύουν όμως νά υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι καί ιδιαίτερα στήν ικανότητα τής γυναίκας γιά μελλοντική γονιμότητα, δηλαδή δευτεροπαθή στειρότητα. Ἡ ἀρνητική θέσι πού παίρνω, ἀφορᾶ μόνο τόν ἰατρικό τομέα, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ἠθικές, θρησκευτικές, ἢ κοινωνικές πεποιθήσεις τοῦ ἀτόμου. Καί γι' αὐτό προσωπικά προτιμῶ τήν «πρόληψη» παρά τήν «ἐκτρώση».

Ἐρώτησις - Ἀκροατήριον : Προσπαθῶ ἀκόμη λίγο νά σᾶς παρασύρω καί στό ἄλλο θέμα πού θίξατε. Τήν σεξουαλική συμπεριφορά καί τίς διαφορῆς ἀνάμεσα στόν ἄνδρα καί τήν γυναίκα. Σάν γιατρούς πῶς βλέπετε αὐτές τίς διαφορῆς καί ποιᾶ εἶναι ἡ θέσι σας στό σεξουαλικό κατεστημένο, καί στίς σεξουαλικές ὁρμές. Ξέρουμε τί λέει ἡ κοινωνία. Ποιᾶ εἶναι ἡ δική σας θέσι;

κ. Δανέζης : Βλέπω ὅτι ἐπιμένετε νά μέ παρασύρετε στό σέξ! Ἐπειδὴ τό θέμα εἶναι τεράστιο, μπορεῖτε πιό συγκεκριμένα νά μοῦ πῆτε σέ ποιοί τομέα ζητάτε τήν γνώμη μου; Καί ὅταν τονίζετε τήν «δική μου θέσι» ἐννοεῖτε σάν ἄτομο στήν κοινωνία;

Ἐρώτησις - Ἀκροατήριον : Ἐννοῶ τήν θέσι σας ὄχι σάν γιατρούς στό ἰατρεῖο του, ἀλλά τήν ἐλεύθερη γνώμη σας πού θά μπορούσε π.χ. ὁ κ. Τσαούσης νά τήν χρησιμοποιήσῃ στήν κοινωνιολογία του. Γιά τό συγκεκριμένο θέμα θά ἀναφέρω τήν βαθεῖα ριζωμένη ἔννοια στήν κοινωνία ὅτι οἱ σεξουαλικές διαφορῆς δίνουν ὠρισμένα δικαιώματα παραπάνω στόν ἄνδρα τὰ ὁποῖα δέν μπορεῖ νά ἔχη ἡ γυναίκα.

κ. Δανέζης : Νομίζω ὅτι ἐδῶ γίνεταί κάποια σύγχυση. Δέν πρόκειται γιά «δικαιώματα» ἀλλά γιά «τρόπο ἐκφράσεως» τῆς σεξουαλικῆς συμπεριφοράς. Στόν ἄνδρα εἶναι συνυφασμένη μέ τήν «ἐπιθετικότητα» καί τήν ἔννοια τῆς «κατακτήσεως». Στήν γυναίκα συνδυάζεται μέ τήν «ὑποτακτικότητα», ἀλλῶ ὄχι πρὸς Θεοῦ μέ τήν ἔννοια τῆς «ὑποταγῆς» ἀλλά τῆς «ἠθελημένης παραδόσεως». Αὐτό δέν ἔχει

καμμιά σχέση μέ περισσότερα ἢ λιγώτερα δικαιώματα. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι ἡ σεξουαλική συμπεριφορά εἶναι ἐξατομικευμένη. Καί ὅταν ἀκόμη λάμε ὑποτακτικότητα στή σεξουαλική ἔκφραση τῆς γυναίκας αὐτό ἰσχύει γιά ἕνα ποσοστὸ γυναικῶν. Σὲ κάποιο ἄλλο ποσοστὸ ἡ ἔκφραση μπορεῖ νά εἶναι διαφορετική. Δέν θά ἀρνηθεῖτε, ὁμως, ὅτι ὑπάρχει ποσοστὸ γυναικῶν πού ἔάν δέν ὑποταγῆ ἢ παραδοθῆ ἠθελημένα δέν θά μπορέσῃ νά ἱκανοποιηθῆ σεξουαλικά. Θά πρέπει ἐπομένως, νά δεχθούμε ὅτι ἡ σεξουαλική συμπεριφορά τοῦ κάθε ἀτόμου εἶναι διαφορετική καί πρέπει νά εἶναι, γιὰτὶ ἀποτελεῖ τήν συνισταμένη τοῦ βιολογικοῦ καί κοινωνικοῦ του ὑποστρώματος. Ξέχωρα ἀπὸ τό διαφορετικὸ βιολογικὸ ὑπόστρωμα καί τίς ἀνατομικῆς διαφορῆς πρέπει ἀσφαλῶς νά δεχθούμε τήν κοινωνική ἐπίδραση στήν σεξουαλική συμπεριφορά ἀλλὰ μέχρις ἐνὸς σημείου. Δέν μπορούμε νά ἀρνηθούμε τό «δοσμένο», βιολογικὸ ἢ ἀνατομικὸ καί νά περιορισθούμε στό κοινωνικὸ, σάν κάτι πού θά κατευθύνῃ ὅλη τήν σεξουαλική ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κούκλα ἢ τό πιστόλι, στό ἀντίθετο φῦλο, ἔχει ἐπίδραση πάλι μέχρις ἐνὸς σημείου.

Ἐρώτησις - Ἀκροατήριον : Μπορεῖτε νά μᾶς πῆτε, ἔάν ὑπάρχουν στατιστικὰ στοιχεῖα, πόσες ἀπὸ τίς νέες γυναῖκες μέ ἐπιτυχημένη δραστηριότητα ἔξω ἀπὸ τό σπίτι στόν ἐπαγγελματικὸ, κοινωνικὸ ἢ οἰκονομικὸ τομέα, εἶναι καί μητέρες;

κ. Δανέζης : Δέν νομίζω ὅτι στόν τόπο μας ὑπάρχουν αὐτὰ τὰ στοιχεῖα. Πιστεύω, ὁμως, ὅτι στήν ὀλοκληρωμένη γυναίκα, μέ σωστὸ σχεδιασμὸ τῶν δραστηριοτήτων της καί τῆς ἀναπαραγωγῆς της, δέν τήν ἐμποδίζει νά γίνῃ μητέρα ἢ ἐπιτυχημένη ἐξωσπιτική δραστηριότητά της. Ἐπανέρχομαι καί πάλι, ἐπομένως, στή σημασία τῶν γνώσεων τῆς γυναίκας γιά νά μπορῆ νά σχεδιάσῃ ἐποικοδομητικὰ καί τὰ δύο.

Συνοπιστήσις : Μπορεῖ νά θέσῃ κανεὶς τήν ἐρώτηση καί ἀντίθετα. Δηλαδή

πόσες μητέρες έχουν επιτυχημένη εργασία και απασχόληση έξω από το σπίτι. Έδώ θα πρέπει να εξετασθή πόσο εργάζεται η γυναίκα εντός και εκτός του οίκου της, και πόση επιτυχία της αναγνωρίζεται. Έχουν γίνει μελέτες εάν υπάρχουν αντιφατικά με την γυναικεία υπόσταση επαγγέλματα και δεν έχει αποδειχθή τέτοια σχέση, διότι είναι αποτέλεσμα πλέγματος κοινωνικών συνθηκών που πρέπει να διερευνηθούν. Έπομένως, το ερώτημα και έτσι τιθέμενο, πάλι θα μείνη αναπάντητο.

κ. Δ α ν έ ζ η ς : Νομίζω ότι υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Άλλα ή δυσκολία είναι να συνθέση και να αναλύση κανείς τόσους παράγοντες που παρεμβαίνουν σε τέτοια μελέτη, όπως είναι ή κοινωνικοοικονομική ομάδα, το επίπεδο μορφώσεως, ή χώρα με τις διαφορετικές πολιτιστικές, πολιτικές,

παραδοσιακές έννοιες, το είδος της εργασίας, κ.ά.

Έ ρ ώ τ η σ ι ς - Ά κ ρ ο α τ ή ρ ι ο ν : Νομίζω ότι οι πρώτες μορφές του κομμουνισμού έδημιούργησαν τις έννοιες που μίσησαν την οικογένεια. Αντιτάχθηκαν σε μιὰ μορφή οικογένειας αύστηρότερη από την σημερινή. Η σύγχρονη κοινωνία προσφέρει καλύτερες συνθήκες στην εργαζόμενη μητέρα και έτσι βλέπουμε όλο και περισσότερες εργαζόμενες γυναίκες να είναι και μητέρες. Οί πιό καλές καθηγήτριες, για να δώσω ένα παράδειγμα από τα Πανεπιστήμια της Γερμανίας που γνωρίζω, σε παλαιότερη έποχή, ήσαν σχεδόν όλες κατά του γάμου. Οί καθηγήτριες που γνωρίζω σήμερα στο Άμβούργο, είναι όλες υπέρ του γάμου, διότι άλλαξε πιὰ ή μορφή του φεμινισμού που άπαρήθηκε γάμο, οικογένεια, παιδιά.

